

MITYBOS NEPAKANKAMUMO VALDYMAS PAGAL RIZIKOS LAIPSNI NAUDOJANT „MUST“^{*3} – ALGORITMAS

KMI balas

>20 kg/m ²	0 balų
18,5 - 20 kg/m ²	1 balas
<18,5 kg/m ²	2 balai

Svorio netekimo balas

Neplanuoto svorio netekimo per pastaruosius 3 - 6 mėn. balas

<5%	0 balų
5 - 10%	1 balas
>10%	2 balai

Ūmių ligų poveikio balas

(mažai tikėtina, kad būtų taikomas ne ligoninėje)

Jei pacientas serga ūmia liga ir daugiau nei 5 dienas nevalgė ar galimai nevalgė 2 balai

Bendras balas 0 - 6

Maža rizika – 0 balų Įprasta klinikinė priežiūra

- Duokite pacientui žalią skrajutę („Gera mityba“)
- Peržiūra/pakartotinis tikrinimas: Globos namuose – kas mėnesį, Bendruomenėje – kasmet
- Apsvarstykite dėl dažnesnio didelės rizikos grupių pakartotinio tikrinimo (žr. sąrašą p. 4)
- Jei KMI >30 kg/m² (nutukimas), gydykite atitinkamai pagal vietos/šalies rekomendacijas

Vidutinė rizika – 1 balas Stebėkite

- Mitybos patarimai siekiant maksimaliai padidinti suvalgomo maisto kiekį. Raginkite valgyti nedideles daug energijos ir baltymų turinčio maisto porcijas ar užkandžius ir vartoti pakankamai skysčių²⁰. Duokite pacientui geltoną skrajutę („Patarimai, kaip iš maisto gauti kuo daugiau naudos“)
- Galima vartoti miltelių pavidalo su pienu ar vandeniu maišomus maisto papildus²⁰
- Įvertinkite pažangą/pakartotinai ištirkite pacientą po 1 - 3 mėn., priklausomai nuo klinikinės būklės; jei dėl paciento būklės reikia, darykite tai
- Jei būklė gerėja – tęskite, kol bus pasiekta „maža rizika“
- Jei būklė blogėja, apsvarstykite galimybę gydyti pacientą pagal „didelės rizikos“ gydymo algoritmą

Didelė rizika – 2 balai ar daugiau Reikia gydyti*

- Mitybos patarimai kaip „vidutinės rizikos“
- Duokite pacientui raudoną skrajutę. Geriamieji specialios medicininės paskirties maisto produktai. Patarimai pacientams ir prižiūrintiems asmenims²¹
- Išrašykite geriamųjų specialios medicininės paskirties maisto produktų ir stebėkite: Žr. Geriamųjų specialios medicininės paskirties maisto produktų vartojimo tvarką, p. 9 (Apsvarstykite vietines rekomendacijas)
- Būklei gerėjant apsvarstykite paciento priežiūros pagal „vidutinės rizikos“ algoritmą
- Jei būklė negerėja arba reikia labiau specializuotos pagalbos nukreipkite pacientą dietologo konsultacijai

* „Universali mitybos nepakankamumo vertinimo priemonė“ („MUST“) čia naudojama gavus BAPEN (Didžiosios Britanijos parenterinės ir enterinės mitybos asociacijos) leidimą. Norėdami gauti daugiau informacijos ir papildomos medžiagos, apsilankykite www.bapen.org.uk PASTABA! Šias priemones naudojančius sveikatos priežiūros specialistai privalo turėti atitinkamus įgūdžius ir būti baigę mokymus.

Toliau pateiktus subjektyvius rodiklius galima naudoti kliniškai nustatant mitybos nepakankamumo riziką nežinant ūgio ir svorio (matuojamo ar prisimenamo)³:

- Pacientas atrodo plonas arba labai plonas, drabužiai apsmukę, prastai laikosi papuošalai
- Neseniai netikėtai neteko svorio
- Pakito apetitas, reikia pagalbos valgant arba sunkumai ryjant turi įtakos gebėjimui valgyti (apsvarstyti dėl logopedo konsultacijos)
- Pacientas suvalgo mažiau nei įprastai

Priimant visiškai klinikinį sprendimą, gali padėti toliau nurodytos aplinkybės:

Numatoma mitybos nepakankamumo rizika	Rodikliai
Rizika nėra tikėtina (maža)	Pacientas nėra plonas, svoris stabilus ar augantis, nėra netikėto svorio netekimo, netekto apetito ar suvartojamo maisto kiekio sumažėjimo
Rizika galima (vidutinė)	Pacientas yra plonas dėl ligos/būklės arba per 3 - 6 mėn. netikėtai neteko svorio, sumažėjęs apetitas ar gebėjimas valgyti
Rizika tikėtina (didelė)	Pacientas yra plonas ar labai plonas ir (arba) per pastaruosius 3 - 6 mėn. netikėtai neteko daug svorio, sumažėjęs apetitas ar gebėjimas valgyti ir (arba) mažiau suvalgoma maisto

Visiems asmenims:

- Atpažinkite ir koreguokite mitybos nepakankamumą sukeliančius veiksnius
- Aptarkite, kada reikėtų kreiptis pagalbos, pvz., ilgą laiką neplanuotai krentant svoriui, pasikeitus kūno formoms, jėgai ar apetitui. Atsižvelkite ir į aukštą KMI turinčius asmenis, kuriems mitybos nepakankamumas gali atsirasti dėl nepakankamai suvalgomo maisto, bet jų svorio netekimas gali nebūti toks akivaizdus, pvz., po bariatrinės chirurgijos, sergant lėtine obstrukcine plaučių liga
- Užtikrinkite, kad visoms priežiūros įstaigoms būtų perduodami ir mitybos terapijos planai¹⁵
- Jei įmanoma, pacientai turėtų būti skatinami įsivertinti save ir valdyti mitybos nepakankamumo riziką
- Jei reikia papildomos pagalbos, siųskite pas kitus sveikatos priežiūros specialistus (pvz., dietologą, fizioterapeutą, šeimos gydytoją)

Informacija skirta medicinos darbuotojams, vaistininkams ir mitybos specialistams.

UAB „Nutricia Baltics“

J. Jasinskio g. 10, LT-01112, Vilnius

Telefonas +370 63727503 • customerservice.medical@danone.com

www.nutriciaoncology.lt • www.nutriciamedical.lt

NUTRICIA
LIFE-TRANSFORMING NUTRITION

GERIAMŲJŲ SPECIALIOS MEDICININĖS PASKIRTIES MAISTO PRODUKTŲ VARTOJIMO ALGORITMAS KOREGUOJANT MITYBOS NEPAKANKAMUMĄ

PASTABA! Laikas ir vartojimo laikotarpis skiriasi priklausomai nuo apetito ir mitybos poreikių – tai įrodymais ir geriausia praktika paremtos rekomendacijos.

Asmuo laikomas didelės rizikos

Lėtinės ligos, pvz., lėtinė obstrukcinė plaučių liga, vėžys, bendras silpnumas:

- Ilgalaikiai poreikiai
- Po 2 geriamųjų specialios medicininės paskirties maisto produktų per dieną (nuo 1 iki 3) papildomai prie suvalgomo maisto^{14,22,24}, reikia tęsti iki 12 savaičių, priklausomai nuo klinikinės būklės/ mitybos poreikių
- Išrašykite 1 „pradinį paketą“, po to tikrinkite, kaip laikomasi vartojimo režimo, ir kas mėnesį išrašykite pageidaujamų geriamųjų specialios medicininės paskirties maisto produktų (po 1 - 3 buteliukus per dieną)
- Dėl produktų skonių pasirinkimo gali patarti vaistininkas
- Duokite pacientui raudoną skrajutę: Geriamieji specialios medicininės paskirties maisto produktai. Patarimai pacientams ir prižiūrintiems asmenims
- Apsvarstykite ACBS (*Konsultavimo dėl ribinių medžiagų komisija*) indikacijas³³
- Perduokite tikslų ir numatomų rezultatų informaciją visoms priežiūros įstaigoms

Praėjus 12 sav.

Ūmi liga/neseniai išrašius iš ligoninės

- Geriamųjų specialios medicininės paskirties maisto produktų išrašymas 4 - 6 savaitėms (1 - 3 geriamųjų specialios medicininės paskirties maisto produktų buteliukus per dieną*) papildomai prie įprastai suvalgomo maisto³²
- Duokite pacientui raudoną skrajutę: Geriamieji specialios medicininės paskirties maisto produktai. Patarimai pacientams ir prižiūrintiems asmenims
- Apsvarstykite ACBS (*Konsultavimo dėl ribinių medžiagų komisija*) indikacijas³³
- Perduokite tikslų ir numatomų rezultatų informaciją visoms priežiūros įstaigoms

Praėjus 4 - 6 sav.

Stebėkite pažangą

- Tikrinkite, ar laikomasi išrašytų geriamųjų specialios medicininės paskirties maisto produktų vartojimo nurodymų; jei reikia, norėdami maksimaliai padidinti suvartojamą kiekį keiskite šių produktų rūšį/skonį
- Peržiūrėkite prieš intervenciją numatytus tikslus
- Atsižvelkite į svorio pokyčius, jėgą, fizinę išvaizdą, apetitą, sugebėjimą atlikti kasdienes veiklas
- Stebėkite kas 1 - 3 mėn. arba anksčiau, jei kyla rūpesčių

Tikslai pasiekti/gera pažanga

- Skatinkite maistinių medžiagų vartojimą valgant ir papildykite mitybos patarimus
- Prieš nustojant vartoti geriamuosius specialios medicininės paskirties maisto produktus, 2 savaitėms reikia sumažinti jų vartojimą iki 1 buteliuko per dieną
- Maksimaliai padidinkite maistinių medžiagų vartojimą, apsvarstykite dėl miltelių pavidalo specialios medicininės paskirties maisto produktų, kuriuos galima išrašyti arba pacientas gali nusipirkti pats
- Stebėkite pažangą, apsvarstykite gydymą pagal „vidutinės rizikos“ algoritmą

Tikslai nepasiekti/ribota pažanga

- Vertinkite, kaip laikomasi geriamųjų specialios medicininės paskirties maisto produktų vartojimo ir mitybos patarimų; jei reikia, keiskite išrašomą kiekį, didinkite per dieną vartojamų geriamųjų specialios medicininės paskirties maisto produktų kiekį skaičių
- Pakartotinai įvertinkite klinikinę būklę, jei nedaroma pažanga, apsvarstykite dėl intensyvesnės pagalbinės mitybos arba siųskite konsultuotis su mitybos specialistu ar šeimos gydytoju
- Apsvarstykite intervencijos tikslus, geriamieji specialios medicininės paskirties maisto produktai gali būti skiriami kaip pagalbinių priemonė asmenims, kurių būklė blogėja

Kada galima nebeskirti geriamųjų specialios medicininės paskirties maisto produktų?

- Pasiekti intervencijos tikslai
- Asmens būklė yra kliniškai stabili
- Pacientas vėl gali normaliai valgyti ir gerti¹⁴ ir jam nebekyla mitybos nepakankamumo rizika
- Jei tolesnė mitybos terpėja nėra tinkama

Geriamieji specialios medicininės paskirties maisto produktai pagal BNF 2 priedą: Ribinės medžiagos, 2 lent. Maisto papildai (netaikomi konkrečiai ligai)³²

Patarimas dėl geriamųjų specialios medicininės paskirties maisto produktų skyrimo pagal sutartinę klinikinę nuomonę. geriamųjų specialios medicininės paskirties maisto produktų skyrimas - per dieną skiriamų vnt. skaičius.

* Kai kuriems asmenims per dieną gali reikėti daugiau nei 3 geriamųjų specialios medicininės paskirties maisto produktų buteliukų - kreiptis patarimo į dietologą.

Informacija skirta medicinos darbuotojams, vaistininkams ir mitybos specialistams.

UAB "Nutricia Baltics"

J. Jasinskio g. 10, LT-01112, Vilnius

Telefonas +370 63727503 • customerservice.medical@danone.com

www.nutriciaoncology.lt • www.nutriciamedical.lt

NUTRICIA
LIFE-TRANSFORMING NUTRITION